

Az Elbocsáthatatlan Légión

A kormány egy új törvényjavaslatával 1992 óta a legjelentősebb módosítást szeretné elérni a közszolgálati jogviszony terén. A tervezet köztisztviselők tízezreit kivonja - leginkább a kedvezményeket illetően - a köztisztviselői törvény hatálya alól, s rájuk a munka törvénykönyvét alkalmazná. Ugyanakkor létrehozna egy mintegy 300 fős kiemelt főtisztviselői - a rendvédelmi szerveknél további 150 fős központi tisztviselői - kart, amelynek tagjaira a "mezei" köztisztviselőktől eltérő szabályok vonatkoznak. Nézzük, mi is a Fidesz-javaslat valódi célja!

(Az álca és amit takar) A javaslatnak a köztisztviselői életpályát alakító azon rendelkezései, amelyek szándékuk szerint magasra emelik a szakmai követelményeket, általánossá teszik a pályázati rendszert, megkövetelik a szakvizsgát, átlátható és vonzó karriert rajzolnak fel, előírják a teljesítményértékelést valamint a minősítést, megfelelhetnek a modern közigazgatással szemben támasztott követelményeknek. A javaslat egésze azonban - hiába próbálja álcázni a szakmailag indokolható módosítások csokra - egy létszámában alaposan megritkított, családi és vagyoni viszonyaiban megalázóan vegzált, központilag a nyakára helyezett komisszárgárdával ellenőrzött, szakmai méltóságában megalázott köztisztviselői kar képét rajzolja elénk.

(Klientúrák harca) A klientúrák éles harcának lehetünk tanúi napjainkban. Míg az MSZP klientúrája többcentrumú, átörökített klientúra, addig a Fidesz frissen létrehozott, központilag vezérelt. A Fidesz a semmiből jött, ezért klientúráját gátlástalanul, központilag vezérelve és szakaszosan építi ki. A Fidesz-klientúra gazdasági megalapozása 1990-94 között kezdődött meg. Az "első milliók" eredete eltűnik az ún. székházipénz befektetése körüli homályban. A Fidesz-klientúra "kemény magjának" gazdasági bázisát megalapozó vállalkozások zászlóshajója a Fidesz kampányának egyik központi aktora, a Mahir.

(Aki Mahir, velünk tart!) Az 1998-as választásokat követően történt meg az első "kirajzás" a Mahir és környékéről. A Fidesz-Mahir Polgári Párt elhíresült figurája, Simicska Lajos az APEH elnökéként az általa vezetett intézményt a rivális klientúra elleni harc eszközüvé tette. A gazdasági és politikai térfoglalással együtt megtörtént az államapparátusban is a pozíciók cseréje szinte egészen az osztályvezetőig. A Fidesz-kormány azonban még mindig nem biztos abban, hogy ura a helyzetnek: jöjjön tehát a klientúrabetonozási törvény!

(Kormány helyett kormányzó) Orbán Viktornak szüksége van tehát egy olyan szervezetre, amely jól megfizetett, tőle függ és engedelmes. A legfeljebb 300 fős főtisztviselői kar (31. §, Ktv. új 31/A-E §) és a rendvédelmi szerveknél (határőrség, rendőrség, tűzoltóság, vám- és pénzügyőrség stb.) 150 fős központi tisztviselői kar (71. §, 1996. XLIII. tv. új 245/J-M §) létesítése alkalmas arra, hogy létrejöjjön az igazi komisszárok serege. A főtisztviselői kar tagjait a miniszterelnök nevezi ki (31/A § 2). Feladatuk - az indoklás által bevallozottan - az egyközpontú kormányzati akaratérvényesítés szolgálata (ld. a 33. §-hoz fűzött indoklást). Ennek során a kormányfő lenullázza a minisztereket, hiszen a főtisztviselő voltaképpen azért van, hogy "elvégezze a miniszterelnök - vagy megbízásából a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter - által esetenként meghatározott feladatokat" (új 31/A § (3) bek.). Mindez jelentős lépés a kormányzói hatalomgyakorlás felé.

(A felkentek serege) Mobil, gyors reagálású csapat jön így létre. A főtisztviselő hadrafoghatóságát fokozza, hogy ellenvetés nélkül oda kell mennie, ahová a "párt állítja", áthelyezéséhez nem szükséges a hozzájárulása sem (új 31/C § (4) bek.). Időnként tervszerűen szervezett fejtágítón is részt kell venniük (31/A § (4)-(5) bek.). Talán ez hivatott pótolni a szakmai-vezetői előélet esetleges hiányait: ugyanis bárkiből lehet főtisztviselő, csak felsőfokú végzettség (és miniszterelnöki döntés) kell hozzá. (31/A § (2) bekezdés.) Így teljesül ki a Fidesz-karriermodell: ahogy az egyetemi padból (jó esetben) kikerült fideszesekből képviselő lehetett szakmai-munkahelyi előélet nélkül, úgy lehet majd holnap főtisztviselő is. Az sem akadály, hogy a kinevezendő főtisztviselőnek előbb köztisztviselőnek kell lennie, hiszen bárkit, bármikor egy pillanat alatt köztisztviselővé lehet tenni. Nincs valódi szakmai követelmény: a miniszterelnök döntésével gyakorlatilag bárkit "felkenhet" főtisztviselővé.

(Komisszárok víg napjai) Ezekért a szolgálatokért jelentős javadalmazás jár. Akkor is, ha a főtisztviselő munkájára már nem tartanak igényt. 2002-ben - amikor kormányváltás esetén le lehetne váltani az alkalmatlan pártkádereket - egy főtisztviselő alapilletménye (tehát ha semmit nem dolgozik, csupán rendelkezési állományban van) havi 429 ezer Ft, évi 5 millió 577 ezer Ft lesz. Ha dolgozik, akkor ennek akár a dupláját is megkaphatja. Mivel azonban a főtisztviselő gyakorlatilag elbocsáthatatlan, öt évre kérésére rendelkezési állományba kell helyezni. Így ha a pártja a következő választásokon sem győz, öt év alatt - anélkül, hogy egy szalmaszálat odébb helyezne - 27 millió 885 ezer forint jár neki. Hiába, szegény ország vagyunk, nem jut több. Van azonban, ami minden pénzt megér a Fidesz-kormánynak. Amíg lesz, aki fizeti helyette a számlát.

Magyar Bálint országgyűlési képviselő (SZDSZ)

Népszabadság, 2001.
március 28.